

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadványban átvéve:
 Egy évre 10 kor.
 Helyben kábel átvéve:
 Egy évre 20 kor.
 Helyi előfizető:
 Egy évre 5 kor.
 Vidéki postán szállítva:
 Egy évre 24 kor.
 Helyi előfizető:
 Egy évre 6 kor.

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Magyarországi kiadványok megrendelésére
 Budapesti címre küldendő.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség híreinek visszaküldésére
 vagy megrendelésére nem vállalunk.
 Hirdetések és hirdetéses kiadványok
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyenlő arán 5. sz. 110.

NAGYVÁRAD, július 20.

Kecske pusztulás.

A „Nagyvárad Napló” 149. számában a I. sz. püspökség erdősitési szándékát téves gazdasági politikának állítja. Ehhez pár megjegyzést bátorkodom magam is fűzni.

Az említett 3 község egy erdei legelő használatától 20 év alatt elesik, — hát előre mondhatom, hogy nem 3 község, hanem több is elfog az ilyenről 20 év alatt esni, el kell hogy essék. Miért? Éppen a nép érdekében.

Még Magyarországon 10 millió ember él — kisebb igényekkel — nagy területek művelésére állottak és legeltetésre használtattak, ma 17 millió ember lakja nem legeltethet *annyi sem* mint addig, de mi az erdei legeltetés? Jól írta a „Tiszántul”, hogy dolog kerülés, a ki ismeri, hogy milyen kevés és silány legelőt ad ott nagyterületű erdő, tisztában van azzal, hogy meg kell szokni a munkát még azon 3 községnek is, mert a silány erdei legelő mellett előbb-utóbb megunja a koplalást nemcsak a jószág, de ő maga is.

Ha azon községek saját községi hátaikból csak kis részt is kellő munkába vesznek az állattenyésztés céljára azzal több jószágnak megélhetését biztosítják, mint az egész erdei legelővel.

Erdei legelőből éltek — de silány

marhájok van, mert arra utáltak, a helyett hogy intensivebb munkával állatjaiknak takarmányról gondoskodtak volna. Ezen erdei legelők mellett az egy éves bornyu alig ér többet a 2 hónaposnál. A nép rá van szokva, hogy ne munkával, hanem ilyen legeltetéssel keresse kenyerét — de miután szaporodik, munkáról kell gondoskodni, azért helyes gazdasági politika a gazdaságra alkalmas területeket és erdőket művelés alá venni, a gazdaságra nem alkalmas területeket beerdősíteni — éppen szociális és nemzet gazdasági érdekből.

Azt írja a N. N., hogy a budapesti sajtóban is feltűnést keltett a cikk!?

Hogy feltűnést keltett, ki csudálkozik rajta, mikor nagy betűvel írja: «A nagyvárad püspökség 3 község ellen.» Mi lenne az országból, ha a társadalom a hatalmasabb ellen nem igyekezne védeni a gyengét? De azt ott kell tenni, a hol védelemre szorul és a ki tőlük vagyont harácsol össze azokkal szemben kell őket védeni, nem a haladást megakadályozni és az olyan intézkedésekbe gáncoskodni, a mi a népet munkához akarja juttatni.

Ismételjük, hogy amint elpusztultak a lápok, a juhászat, a szekeresek, halászok stb. ösfoglalkozásai, úgy lépten-nyomon pusztul a nagy ipar előtt a műhely s a földművelő tudomány előtt az ősfarmja gazdálkodás.

Husz év múlva majd a N. N. legelő szakértője is nevelésnek tartaná azt,

hogy egy ötvenötezer lakosú város mellett kecske legelő miatt törjön lándzsát valamelyik ifjú óriás. O-r.

ORSZAGGYULES.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 20.

— Meddig tartanak még az ülések?

Jóformán egyébre sem kíváncsiak a folyosón az emberek. Tömérdek statisztika akad, mindegyik más napot jelöl meg a nyári szünet kezdetét. A legvalószínűbb számítás, hogy augusztus 10-én vége lesz a vitának. Ma már itt van ismét gróf Apponyi Albert is, aki eljött a záróbeszédét megtartani, Szombat előtt azonban alig lesz erre alkalma.

Az ülés első szónoka a széphanu onyogi pap, Bakó József.

Perczel Dezső elnök fél tizenegy óraker nyitotta meg az ülést.

Mindjárt a napirendre tértek át. Következik a

esztivillista.

Bakó József erős szavakkal ítélte el, hogy még nincs magyar udvartartás. Hiába áldozott a magyar nemzet sok száz milliót erre a célra, ezzel csak az osztrák császárt segítették. A főhercegek nem ismernek minket, de nem is akarnak, felénk se néznek. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) Az udvartartás nem közös, mert nem a kvóta arányában fizetjük, hanem ugyanannyit, mint az osztrákok. Azzal nem törődnek, ha magyar nemzet tönkre is megy, csak fizessen. (Zajos helyeslés a baloldalon) A magyarok jogait semmibe sem veszik, nemcsak a

„TISZÁNTUL” TARCZÁJA.

A biliárd-játék.

Írta: Daudet Alfonz.

Az ütközet már két napja folyik. A katonák az éjet állva töltötték, teljes felszereléssel a hátukon, szakadó esőben; teljesen ki vannak merülve. Most pedig már három órája hagyják őket elmékedni, f-gyverüket a lábhoz téve az utak pocsolyáiban, az átázott mezők iszapjában.

A fáradalmak, az átázott egyenruhák elcsigázták őket. Fáznak és éheznek. Néha szomszédjukhoz támaszkodnak és állva alszanak. Ezeket a zillált, alvó arcokon még jobban meglátszanak a rettenetes nélkülözések nyomai. Esső, sár mindenfelé, ennyivaló sehol. A sötét komor felhők csaknem rájuk szakadnak és köröskörül mindenütt ellenség. Szomorú viszonyok...

Ki rendelte ezt így? Ki engedi meg ezt? Az ágyuk a torkukkal az erdő felé vannak

fordítva, mintha várának valamire. A készen álló golyószórók csövei az ég felé irányultak. Minden készen van a támadásra. Miért nem támadnak már? Mire várnak még?

A parancsokra kell várni, melyek a főhadiszállásról még nem érkeztek meg.

Pedig a főhadiszállás nincs is messze. XIII. Lajos stílusába épült kastély, melynek eső által kimosott vörös téglái félig kilátszanak az épületek közt. Igazi fejedelmi lakás, méltó arra, hogy a francia táboruagi lobogót viselje.

A nagy árkon és kőfalon túl, melyek az országtól elválasztják, a virágokkal szegélyezett gyepgazsít egészen az épület faláig nyúlik el.

A másik oldalon, a ház belső részén a sűrű gyertyánfa ligetek között csak egyes tisztások láthatók.

A sötét környezetben a park tava mint valami tükör ragyog, melyen pompás fehér hattyúk uszkálnak. A fák között pávák és aranyos fácskák repkednek és közbe-közbe éles kiáltásokat hallatnak. Ambár a kastély gazdái

elutaztak, semmi sem látszik itt olyan elhagyottnak.

A tábornagy gondoskodott róla, hogy kellemes otthont rendezzen be magának. Csakugyan van valami elbájoló itt a harcztér közelében, — ez a mélységes nyugalom, a bámulatos rend, az egyenesre nyitott fák végtelen sora és az utak teljes csendje.

A zápor, mely kívül csak úgy zuhog az utak hitvány sarába és megtölti a gödröket, mélyedéseket, kerékvágásokat, itt permetező, — kellemes esővé változik, a mely feléleszti a pázsit zöldjét; lágyan permetezik alá a narancsfák leveleire és a hattyúk fehér tollazatára.

Minden ragyog, minden oly kellemes a szemnek.

Valóban a tetőn lobogó zászló és a kapuban őrt álló két katona nélkül egyáltalán nem lehet arra gondolni, hogy ebben az épületben van a tábornagy szállása. — Itt ott tisztiszolgákkal lehet találkozni, hátul a kertben vörös nadrágos kertészek tologatják ké-

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTELLER EDE

Nagyvárad,
 Fő-utca.
 (Uri Casinó-épület).

angol divat férfiszabó-cség

TELEFON 520.

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi-öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — Női costumöket, valódi angol SZÜVETEK nagy választékban.

külföldön, hanem nálunk sem. A magyar királyt senki sem keresi a budai várban . . .

Reck János: Mert nincs ott.

Bakó József: . . . mert ugyis tudják, hogy nincs ott. Nincs több olyan ország, mint Magyarország, a melynek a királya mindég idegenben lakik, (Ugy van! Ugy van! a baloldalon!) Azért, hogy a király Magyarországot Bécsből kormányozza, elég az eddigi fizetés is (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Messi Pál: Azt se adjuk meg.

Bakó József: Mennyivel okosabb és hasznosabb, ha ezt a két milliót a szegény nemzet felségítésére fordítanák. (Helyeslés a baloldalon.) Az ország nem bírja el a sok terhet, a termés az idén különösen rossz.

Pozsgay Miklós: Adjon inkább kölcsön a király. (Derűtlenség.)

Bakó József: Nem szabad a nemzetet tönkretenni, nem szabad a terheket folyton emelni, ép ezért lelkiismeretlenül járna el, ha a király fizetését megszavazná. (Zajos helyeslés a baloldalon.) Akkor szépen ragyogna első István király koronája. Ahogy eddig csinálta az uralkodóház, teljesen idegen egymáshoz a nemzet és a király. A civilizista költségeinél sokkal előbbre való volna a földművelési ipar, kereskedelem és közoktatás ügyének felségítése. Ha a magyar király e kérdés felől komolyan gondolkodnék, egészen másképp viselkednék velünk szemben. A magyar nemzet túrt, bort féláron szállít Ausztriának, a mely kifacsar minket, mint a citromot. (Derűtlenség a jobboldalon.) s nem marad egyebünk, csak a koldusbot. Akormány vonja vissza ezt a javaslatot, mert abból egy sem lesz törvény. A kormány a saját nemzetének halálos ellensége. Akármilyen pénzt adunk hát Ausztriának, mindig a saját ellenségünknek adunk fegyvert magunk ellen.

Határozati javaslatot nyújt be, hogy a kormány utasítsa a javaslat visszavonására és tegyen előterjesztést, hogy az a 2.000.000 korona hiányzó iskolák felszerelésére, a tanítók, papok helyzetének javítására fordítsák. (Helyeslés a baloldalon.)

Ráth Endre: Nem állhat meg helyén a miniszterelnök kijelentése, hogy a dinasztia mindig együtt érez a nemzettel, mert 67 től kezdve a történelem mást bizonyít. Megesküdött a király a magyar alkotmányra, megesküdött arra, hogy udvarát Magyarországon is berendezze, ma pedig még mindig csak eskü maradt ez az eskü, de nem lett megtartva. A dinasztia nem ragaszkodik a magyar nemzethez. Törvényeket is csak akkor tart meg, amikor újabb és újabb áldozatra van szükség, amikor

újabb és újabb áldozat kell a bolond magyartól. (Ugy van a baloldalon.)

Valahányszor a nemzet jogos kiválmaival a király elé járult, valahányszor a királytól esküje megtartását követelte, mindannyiszor ellentétbe került a dinasztiaival. A nemzeti akarat mindig a dinasztia akaratát alatti kénytelen meghunyászkodni. Szomorú, szegénytelen állapotok ezek! Államiságunk utjában mindig a dinasztia állott.

Mindazokat az intézményeket, melyek a külföldnek tannyelét mutatják államiságunknak, a dinasztia közössé tette. Míg a népoktatásnál a legnagyobb erővel küzdünk a magyarosításért, a legnagyobb igyekezettel veri bele a sváb gyerekebe a tanító, hogy ezt a nyelvet tanuld meg, mert nem az a te anyanyelved, mit anyádtól tanulsz, hanem ami a magyar állam nyelve, addig a hadseregénél germanizálnak, elnyomják a magyar fiuban a nemzeti önérzetet, tönkre teszik a sváb gyermekeknél a magyar tanítók munkáját, visszakergetik ahhoz a nyelvhez, melylyel az iskolába került.

Ha beletekint a költségvetésbe, szomorúan konstatálja, milyen kevés az az összeg, mely a népoktatási intézmény fejlesztésére van felvéve.

Minden kulturális, minden gazdasági, minden ipari intézmény megsínyli az ország népének szomorú állapotát, csak a hadsereg és a király nem.

Azzal a kéréssel fordul a dinasztiahoz, tekintsen mindezekre a szomorú állapotokra, álljon el ettől a követelésétől, fordítsa a két milliót kulturmissziók segítésére. Nem fogadja el a javaslatot. (Helyeslés a baloldalon.)

A krokodilok.

Kecskeméthy Ferencz a tuloldal hallgatását kárhóztatja. Eszébe jut a párisi állatkert, valahányszor ezt a csendes hallgató mamelukcsapatot szemléli. Egy krokodilcsapatot látott ott lomhán sűtkérezve a napon, még csak nem is pislantottak egyet. A közönség kíváncsi volt, hogy élnek-e ezek a szörnyek. A gyermekek kavicsokkal dobálták, de mivel a kavicsok hátukat érték, nem is reagáltak.

Egyszer aztán egy kő az egyik állatott érzékenyebb részén találta, akkor megmozdult. Ilyen a tuloldal is. Egy lomha krokodil csapat. Hallgatnak, nem reagálnak, de ha egyszer egy-egy ütés elevenen találja, akkor megmozdúlnak, de csak a másik oldalukra fordulnak. (Derűtlenség a baloldalon.)

A civilizistánál is hallgat a jobboldal, de

aztán jön ismét egy Chlopi-i hadiparancs és fel fog ébredni mély álmából, de csak kitörli az álmat szeméből és újra elalszanak. A jobboldal nem tekinti az ország gazdasági helyzetét, nem tekint az ipar, a kereskedelem pangására, megszavaz mindent vakon, öntudatlanul. A javaslat osztrák érdekeket szolgál, nem fogadja el. Hosszasabban kívánja azonban álláspontját megindokolni. Szünetet kér.

Az elnök az ülést 5 percze felfüggeszti. Ivánka Oszkár, György Pál szólak még a javaslat ellen. Ülés végén Pozsgay Miklós interpellált.

Ujabb kőműves sztrájk.

— A »Népszava« miatti. —

A kőműves segéd munkások között ismét forrongás van.

Köblös Ferencz építésznek egyik munkása, dologidő közben a »Népszava« című szociálista ponyva lapot olvasta s Köblös méltó felháborodásában kitépte a munkás kezéből a lapot. Ezért a kőműves munkásai beszüntették a munkát s azt követelték, hogy **Köblös Ferencz** 100 példány Népszavát vásároljon és osszon ki a munkások között.

Ezt a hallatlan követelést természetesen **Köblös Ferencz** nem teljesítette, Ezért aztán összes munkásai beszüntették a munkát.

Ilyen kicsinyes okból keletkezett a legújabb mozgalom, amely könnyen megbonthatja azt az egyezséget az építészek és a kőművesek között, amely annyi harcz után végre létre jött.

Csak természetesnek találjuk, hogy ilyen eljárás után a munkaadók is erélyesebb eszközökhöz nyulnak és saját egzisztenciájuk biztosítását egyesült erővel akarják megvédeni és keresztülvinni.

Elhatározták, hogy **Köblös Ferencztől** átveszik a munkát s a saját munkásaikból küldenek kőműveseket a Köblös házhoz és így folytatják az építést.

Tegnap a vállalkozók tisztelegtek a polgármesternél s bejelentették, hogy érdekeik védelmére tömörültek. Egyben kérték a hatóság támogatását.

Mivel tegnap délután nem érintkezhetett a

nyelmesen maguk előtt a kavicsos utakon gerblyéiket.

Az ebédlőben, melynek ablakai a kapura nyílnak, félig lerakott asztalt lehet látni. Boros palacsok, üres, vagy félig megtöltött poharak, bor- és kávéfoltok az asztalterítőn mind azt mutatják, hogy itt nagy ebéd lehetett és a vendégek csak nemrégiben távoztak el. A szomszédhelyiségből zavaros hangok hallatszanak át: vidám fölkiáltások, nevetés, gyors, szaladó lépések, golyólkések, pohárcsengés. A tábornagy éppen játszik, azért kell a hadseregnek a parancsra várakoznia.

Már pedig ha a tábornagy játszani kezd, akár az ég szakadhat le, az sem akadályozhatja őt meg abban, hogy játékát befejezze.

A biliárd!

Ez ennek a nagy katonának a gyöngegsége.

Komoly, mintha az igazi csatában volna, diszbe van öltözve, érdemjelei a mellén, arca ki van pirulva a bortól és a játék izgatottságától.

Hadsegédei érdeklődve veszik körül és bámulatukat fejezik ki sikerült lökései fölött. Ha a tábornagy befejezi egy-egy szérát, valamennyien a táblához rohannak, hogy feljegyezzék, ha a tábornagy szomjas, mind egyszerre akarnak neki grogot nyújtani.

A vállrózsák megrázkódnak, az érdemje-

lek meg-megcsörrennek és ha az ember látja ezeket a mosolygó arcokat, udvaroncokhoz méltó hajlongásokat, a vadonat új egyeduruhák káprázatos színvegyütlékét, a szoba masszív tögyfabutorzatát, a parkra nyíló ablakokat, élvezi a compiégnéi ősz illatát, csakugyan könnyen megfeledezhetik az átázott ruhában éhezve-fázva esőben várakozó csapatokról.

A tábornagy ellenfele egy kis vezérkari kapitány. Feszés, szép egyenruha, fodrozott haj, hófehér kesztyű, elsőrangú tehetség a biliárdozás terén, aki képes volna a világ valamennyi tábornagyát játszva megverni. Felebbvalójával szemben azonban tisztességtudóan viselkedik. Nem nyeri meg a játékot, de nem is veszti el egyikönnyen. Mindenki nagyjövőjü katonának tartja . . .

Csak vigyázat, fiatal ember! A tábornagnak van tizenötje, önnék tiz. Így kell folytatni a játékot, ahogy eddig ment. Akkor többet tesz előmenetele érdekében, mintha a többiekkel együtt ott állana az eget borító szürke felhők alatt.

Igy nem is kell tönkretenni szép egyenruháját, arany keresztje nem homályosodik be az esőben, miközben e parancsra várakozik, amely nem érkezik meg.

Válóban érdekes játék. A golyók gurulnak, összetűköznek, keresztelik egymás útját. Izgatottan futkosnak ide-oda az asztal körül, szinte

lélegzetüket visszafojtva lesik a többi tiszték a játék fejlődését.

Egyszerre egy ágyulövés fénye villan meg az égen. Tompa zöreje remegteti meg az ablaküvegeket. Mindenki megriad, izgatottan tekintenek ki az ablakokon . . . Csak a tábornagy nem látott, nem hallott semmit. A biliárdra hajolva, éppen egy nagyszerű rekuzét tervez; ez az ő ereje, ebben van az ő művésze! . . .

Megint egy új villanás, aztán egy második, harmadik. Az ágyulövések egymást követik, szaporodnak. A hadsegédek az ablakhoz rohannak. Ugy látszik, a poroszok megkezdtek a támadást.

— Nos . . . és ha támadnak! — kiált a tábornok. — Oda a sor, kapitány.

A tiszték nem tudnak hova lenni bámulatukban. Turenne, aki az ágyutalpon aludt, míg körülötte viharzott a harcz, semmi az ő tábornagyjukhoz képest, a ki ily nyugodtan tud biliárdozni a támadás pillanatában . . . Közben a zaj folyton erő bődik. Az ágyudörgéshez hozzájárul még a golyószórók tüzelése és puskák ropogása.

Egy izzó, csaknem vörös gránát a gypázsit végén pattant le. Az egész park megriad.

A pávák, fáczánok kétségbeesetten menekülnek, a lovak, melyek megéreztek a löpor-

polgármester a munkások vezetőivel, ez irányban *Papolczy* Ferencz főkapitány helyettes ma tárgyal velük.

A vállalkozók ezenkívül elhatározták, hogy bármi módon megvédik érdekeiket, mert a munkások már annyira mennek terrorizáló s állandóan életégszisztenciájukat veszélyeztető követeléseikkel, hogy inkább készek az építkezéseket beszüntetni, mint teljesen kiszolgáltatni magukat a munkások bujtogatói kénye-kedvének. Erre nézve kötelező aláírással szolidaritást vállaltak.

Elhatározták továbbá, hogy a munkásokhoz kiáltványt intéznek, amelyben óva intik őket, hogy saját érdekkben is tartózkodjanak a sztrájk-vezetők igazításainak engedelmeskedni s ne kényszerítsék a munkaadókat a megtorlás terére.

A munkásokhoz intézett felhívás, amely falragaszokon és külön lapokon is megjelent — a következő:

Felhívás a városunkban dolgozó összes építő-munkásokhoz!

Mintán az utóbbi időben az építkezéseknél alkalmazott munkások rosszhiszeműleg félrevezetve, oly tulkapásokat engedtek meg maguknak, melyeket tovább tűrni nem lehetett, társulatunk az 1904. évi július hó 19-én megtartott közgyűlésében egyhangulag elhatározta, hogy mielőtt az ezen visszaélések megszüntetésére egyéb intézkedést tenne, felhívásnak az összes építő-munkások kötelességeik lelkiismeretes teljesítésére, nehogy az abból származó következmények a munkaadók és munkások között fennálló egyezményt közvetlenül kockáztassák.

Sajnosan tapasztaltuk, hogy a munkások az 1902. évi október hó 13, 27, valamint az 1903. évi július hó 8-án kelt és ez utóbbinál határidőhöz nem kötött egyezmények ellenére, minduntalan jogtalan tulkövetelésekkel állottak elő; a munkákon, az egyezményben el, nem ismert »bizalmi férfi« rendszert hozták be, mi által a munkaadó a munka beosztásánál sérelmesen korlátozva van; egyes munkáknál ok nélküli bojkottokat rendeznek; az amugy is túlmagasra csigázott munkabérekkel szemben, kellő szorgalmat ki nem fejtenek és a különben munkálkodni akarókat tervszerűleg hátráltatják.

Nincs szándékunkban a munkásokkal kötött egyezményt megbolygatni, de a viszonyok kényszerítő súlya alatt kívánunk kell, hogy a panaszolt sérelmek és pedig:

1. A munkabérek erőszakos emelése az egyezményen felül;
2. A »bizalmi férfi« rendszer;
3. A bojkottok;
4. A munkások részéről a munkaadóval szemben tanúsított kibívó és engedetlen viselkedés, valamint a szorgalom teljes hiánya haladéktalanul orvosoltassanak, illetve megszüntetessenek — amely kívánalmak viszont a munkások jól felfogott érdekeikben is állanak — mert ellenesében az előállított sérelmek folytán kénytelenek leszünk az összes egyezményeket a munkások részéről megszegetteknek tekinteni és a munkabérekre nézve az 1884. XVII. t.-cz. 88. §-ában biztosított szabad egyezkedés álláspontjára helyezkedni.

A nagyváradai építő-ipartársulat.

Megtagadták a munkát.

Az építőipartársulat határozatához képest, az összes építés-vállalkozók kijelölték egy-egy munkást, arra a célra, hogy Marinkovits Sándor vezetése alatt folytassák a Köblöstől átvett épületnél a munkát. Ma, csütörtökön reggel kellene itt megkezdeni a munkát, azonban ez elmarad.

A kijelölt munkások ugyanis már tegnap kijelentették az összes vállalkozóknál, hogy semmi körülmények között nem állnak a Köblös-háznál munkába, még ha munkanélkül maradnak is.

Ennek a macacsságnak pedig könnyen veszélyes következményei lehetnek, mert a megállapodás értelmében ezeket a munkásokat az engedelmség megtagadásáért el kell, hogy bocsássák. Amiből aztán könnyen egy általános sztrájk lehet.

A nagyváradai szociálista vezetők mindent keresztül tudnak vinni, a saját előnyükből, a szegény, félrevezetett munkások kárára.

Igazán csekély, számba sem vehető okból keletkezett ez az újabb mozgalom. A munkaadó végre is megkívánhatja, hogy az általa megfizetett időt munkával, nem pedig a boldogító gombok olvasásával töltsse el munkása.

A szegények odakint meg is teszik. A szél arcukba veri az esőt, távolabbról pedig oda csapódnak a golyószórók lövegei. Egész zászlóalj meg vannak már semmisítve, míg a többiek még mozdulatlanul állnak, fegyverrel a vállukon, anélkül, hogy számot tudnának adni tértelenségük okáról. Még várják a parancsokat. Pedig a halálhoz nincsen szükség parancsra; el lehet esni némán, hallgatagon is. Esnek is; a golyószórók folyton tizedelik őket és a golyóütötte sebekből zajtalanul ömlik Franciaország nemes vére... Odabent a biliárdteremben pedig szintén keményen folyik a küzdelem. A tábornagy nagy előnyben van már, de a kis kapitány is erősen védekezik.

Tizenhét... tizenhatsz... tizenkilenc? Alig van idő, hogy a lökések felírják. Az ütközet zaja folyton közeledik... A tábor agy már az utolsó lökésere játszik... Odakint már a víztörőbe csap le egy golyó. A habok magasra csapódnak fel; egy hatyjú megriadva uszik el onnan; körötte véres tollak uszálnak a vizen. Az utolsó lövés...

Teljes csend. Csak a gyertyánfákra hulló eső zuhog egyhanguan, a domboldalon kocsik, ágyak dübörögnek, kint pedig az összeázott utakon sietve elvonuló csapatok lábdobogása hallatszik... Az ütközet elveszett. A tábornagy megnyerte a játékot.

Azon valóban csodálkozunk, hogy józan, higgadt gondolkodású munkásaink ennyire hagyják magukat félrevezetni az izgatóktól, akiknek egyedüli céljuk a zavar felszítása. Ezek óta kezdődtek az építő munkások a béremelésért; ez most kölcsönös egyezség által biztosítva van. Jól fontolják meg a munkások, hogy a további ok nélküli mozgalmak veszélyeztetik a már elért, nem csekély előnyöket. Mert végre is ahhoz a munkaadóknak is joguk van, hogy ne hagyják magukat tönkretétetni.

Csak a munkások józanabb elemeihez szólunk, a kik bizonyára belátják, hogy a mostani fellépés jogtalan és csak kárt okoz egy a vállalkozónak, mint a munkásoknak.

UJDONSAGOK.

Vasutasok fizetésrendezése.

Nagyvárad jul. 20.

O Felsége I. Ferencz József Magyarország apostoli királya mint a hivatalos lap tegnapi száma közli — szentesítette a vasutasok fizetésemeléséről és pótlékáról szóló törvényjavaslatot.

Végre megszületett, mit negyven ezer szorgalmas, munkás, becsületes ember epedve várt, mert még állásukat és kenyerüket is kockára merték tenni. Megszületett, de nem úgy, mint azt a vasutasok várták, hanem úgy a mint azt a kormány akarta. *Tisza* István miniszterelnök erős keze győzedelmeskedett a vasutasok felett, pedig a vasutasok mozgalmá igazságos harez volt, a kenyérért nem pedig szociálista bolondéria. Az igazság fölött győzött a hatalom.

Nyakunkra hozták az osztrák zsoldesztát a kornenburi vasuti ezredet — s azzal nyomták el azt a kenyérharcot, mely az egész világ szimpatiaját bírta. Ismét csend lett. A vasuti sztrájkra csak a kiadott ügyészégi vádiratok s az itt, ott tartandó törvényszéki tárgyalások emlékeztetnek csupán. A vasútiások ismét megindultak, hogy száguldva járják be az ország minden részét; merre elhaladnak a magyar ipart és kereskedelmet vigyék előbbre. A szegény vasutas nép bár fájdalommal és a megaláztatás érzetével szívében — tovább végzi napi robotját, ugymint azelőtt, a legnagyobb pontossággal és lelkiismerettel.

A vasutasok rászolgáltak a királyi kegyre.

A magyar kormány szentesített felhatalmazást kapott arra, hogy az 1904-évi 6 643,400 koronát meg nem haladó összeget a vasutasok fizetés emelésére felhasználhasson. Az 1903-évi megszavazott 1.665.000 koronát pedig pótlék kegy címén köteles a vasutasok között kiosztani.

* **Császka György jubileuma.** Tegnap volt harmincz esztendője, hogy *Császka* György kalocsai érseket püspökké szentelték. Az évforduló alkalmából az érsek betegsége miatt nagyobb ünnepség nem volt, csak egyházmegyéje templomaiban tartottak hálaadó istentiszteletet.

* **A villamos mű igazgatójának véglegesítése.** Nagyvárad város törvényhatósága. *Belányi Imre* gépész-mérnököt a villamosmű igazgatóját akként alkalmazta, hogy egy év múlva, ha beválik, véglegesíti. Alig fél éve áll *Belányi* a városi villamosmű élén s ez idő alatt kimutatta kiváló képességeit s szorgalmat.

ftstöt, borzasztóan dübörögtek az istállóban. A főhadiszálláson mozgolódás támad. Egyik jelentés a másik után. Minduntalan a táboragyot keresik.

A tábornagy azonban megközelíthetetlen. Csakugyan senki sem képes játékának befejezésében meggátolni.

— Oda a sor, kapitány!

A kapitány azonban már nem ügyel a játékra.

Igy van, ha valaki fiatal! Elveszti a fejét, megfledkezik a játékról, kétszer egymásután elhibázta lökéseit, mikor már megnyerhette volna a partit.

A tábornagy indulatra gerjed. Megvetés, kicsinylés látszik férfias arcán. Pedig ebben a pillanatban egy tiszt golyótól találva földre rogyik az udvarban. Egy tiszt egészen besározva, a parancsért jön. Egyetlen ugrással terem fenn a terrazon és berohan a játéktérbe:

— Tábornagy... tábornagy urf!

A tábornagy haragtól kipirulva áll elébe. Kezében tartja dákóját és durván rárvail a tisztre.

— Nos, mi kell?... Mi baj?... Ki bocsátotta be őnt ide?

— De tábornagy...

— Jól van... Még van idő. Várja ak a parancsaimra. — Hevesen becsapja az ajtót.

Tehát várjanak a parancsairal!

mával, szakmájával igazolta, hogy a város ezen ügyjövője, pénzügyi szempontból is fontos objektuma kitűnő kezében van s fejlődése elé a legszebb reményekkel nézhetünk. Ezt akarja Nagyváradi város tanácsa honorálni, mikor felkérte a város polgármesterét, hogy az előzetes megállapodástól eltérően, a végleges szolgálati szerződés megkötése iránt intézkedjék.

*** A polgármester szabadságán.** *Rimler* Károly polgármester ma, csütörtökön kezdi meg szabadság idejét. A polgármester egyik külföldi fürdőn tölt hat hetet, s távollétében *Bordé* Ferenc főjegyző vezeti a város ügyeit.

*** A katonanövendékek uniformisa.** A katonai akadémiák, reál- és hadapródiskolák növendékei tudvalevőleg saját ruhájukat is használhatják. Természetes, hogy ezeknek a ruhadaraboknak szigorúan az előírás szerint kell készülnie. A katonaiskolákban szigorúan ellenőrzik, hogy a növendékeknek saját költségén készült ruhája szabályellenes ne legyen, s azért gyakran megvizsgálják ezeket a ruhákat. A kapunál is Argus szemmel őrködnek és ha egy növendéket szabályellenes ruhában megpillantanak, úgy a ruhát kérelhetetlenül konfiskálják s a növendéket még meg is büntetik. A felsőbb katonai parancsnokságok azonban megtudják, hogy a katonaiskolák növendékei a szigorú ellenőrzés mellett is szabályellenes ruhákban feszítenek végig az utcákon. Sapkákat, amelyek inkább hasonlítanak a francia keppikhez, vékony aranyszárga sapkaszínórok, gigerli szabású vaffenrokok és hihetetlen formájú és színű kék, szürke és sárga nadrágok elég gyakoriak. Végre kutatni kezdték, hogy miképpen vonják ki magukat a növendékek egyenruhájuk megvizsgálása alól. A vizsgálat során kintnt, hogy a növendékek teljesen szabályszerűen felöltözve távoznak az intézetből s azután otthon, vagy valamelyik ösmerősüknél a szabályellenes ruhába öltözködnek. A hadügyminiszter e tárgyban most szigorú rendeletet adott ki, amelyben meghagyja a katonai állomás és térparancsnokságoknak, hogy a katonaiskolák növendékeinek egyenruháit figyeljék meg s minden visszaélésről egyenesen a hadügyminiszteriumnak tegyenek jelentést.

*** A város villamos műve.** A villamos mű ügye többszörösen foglalkoztatta tegnap a városi tanácsot. A villamos mű felügyelő bizottsága megakarja könnyíteni az iparvállalatoknak a villamoserő igénybevételét s e célból elhatározta, hogy villamos motorok és berendezések felállítását egy évi részletfizetésre eszközölje a városi villamos telep. A városi tanács engedélyt adott a villamos mű igazgatójának, hogy ilyen munkálatokat részletfizetésre készíttessen. Tárgyalta továbbá a tanács a Ganz cég által a villamos műnél eszközölt munkálatokról benyújtott végleszámlát. E szerint a Ganz cég által teljesített munkálatok 657,000 koronára rugnak. Ez összegből utolsó részletül 280,000 koronát kiutaltak a Ganz cég részére.

*** Csáky Napoleon gróf gondnoksága.** Az orvosszakértők tudvalevőleg elmebetegnek nyilvánították Csáky Napoleon gróft, a ki a tavasszal Bécsben revolverrel súlyosan megsebesített egy uriaszonyt. A beteg grófnak egyik rokona, Csáky Lajos gróf folyamodott a nagyváradi törvényszékhez, hogy Csáky Napoleon gróft, a ki most egy osztrák szanatóriumban van, helyezze gondnokság alá, s nevezze ki őt gondnokává. A nagyváradi törvényszék nem

tartotta magát erre illetékesnek, s királyi tábla azonban, valamint a Kuria is megállapították a törvényszék kompetenciáját.

*** Vizsgálat a tárkányi szerencsétlenség ügyében.** *Középesy Dossó* belényesi főszolgabíró, aki a tárkányi szerencsétlenség ügyében a vizsgálatot vezette, ma jelentette az esetet a nagyváradi kir. ügyészségnek a vizsgálat eredményéről. A helyszíni szemle megejtése alkalmával kiderült, hogy a cséplőgép dobjának deszkája el volt korhadva s ebbe esett bele a szerencsétlen áldozat, Nagy Ferenczné. A hulla törvényszéki boncolása tegnap d. e. ment végbe. Az orvosok megállapították, hogy a halál bekövetkezésének oka a nagy vérvesztesség volt. Ha a szerencsétlent gyors orvosi segélyben tudták volna részesíteni, akkor még meglehetősen volna menteni az életnek.

*** Eljegyzés.** Lapunk egyik volt munkatársának boldog eljegyzéséről értesültünk. *Mészáros* Aladár karánsebesi kir. törvényszéki aljegyző, a Tiszántúli volt belmunkatárs eljegyezte fűgedi *Racsek* Stonczikát Tépérről. Az ifjú jegyeseket, kettő Nagyváradhoz sok kedves ismeret ég fűz, számosan fölkeresték gratulációikkal.

*** Abban maradt vizit.** *Komlóssy* József gazd. tanácsnok néhány jóbarátjával csónak kirándulásra indult, azzal a tervvel, hogy Nagyváradról a Körözsön, Tiszán és Dunán leveznek Orsováig. A rémséges szárazság azonban keresztül huzta a tervet. A Körös vize oly sekély, hogy csónakkal nem lehetett tovább menni Körösszegnél. Idáig is csak nagy fáradsággal jutott el a társaság s belátták, hogy minden további fáradság csak cél és ok nélküli erőparálás lenne s visszautaztak Nagyváradra. Okosan tették. Az olyan kirándulás nem ér semmit, ahol a fáradsággal nem áll párhuzamban az élvezet.

*** Szoboravatás Gyulán.** Vasárnap, június 24-én fényes ünnepet töl lobogódiszban Gyula városa, mert akkor leplezik le megdicsőült Erzsébet királyné hófehér márványszobrát, Felek Gyula, a vármegye művészfia avatóságát. Az avató-ünnep programja a következő: Délután 10 órakor a vármegye törvényhatósága rendkívüli közgyűlést tart, fél 11 órakor ünnepi istentisztelet, 11 órakor fölvonulás a szoborhoz, ahol a dalosok a Himnuszot éneklék. Szentmiklósi József hírlapíró Avatóra című ódáját szavalja. Fabry Sándor alispán ünnepi beszédet mond. Gyula város polgármestere, Dutkay Béla, átveszi gondozásra a szobrot. Karasz Odón pedig elszavalja Székely Sándor Erzsébet költeményét, végül a dalosok a Szózatot éneklék. — A márványemlék gipszműdeljét Fadrusz János mester műtermében készítette el Felek Gyula. Az annak idején bemutatott mintát Kallós Ede bírálta felül, a művet a legmelegebben ajánlja kivételre. Maga a szobor 6000 koronába kerül, melynek alapzatát a kissebesi grófnő ajándékozta.

*** Halálozás.** Alulírottak a legmélyebb fájdalommal tudatjuk, a legjobb hitves, anya, gyermek, testvér és sógor *Demetrovits* (Egri) Jenőné szül. Szakáts Proskának f. évi június hó 19-én, d. u. 1/6 órahor, élete 21-ik, boldog házasságának 3-ik évében, hosszas szenvedés után történt csendes elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai június hó 21-én, délután 3 órakor fognak a Szaniszló-utca 31-782. sz. a. lakásáról az ev. ref. egyház

szerkeletára szerint a várad-olaszi-i sírkertben örök nyugalomra tételni. Mely végtelességre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1904. július 20-án. Béke lengjen drága porai fölött! Az örök világosság fényeskedjék nekik Demetrovits (Egri) Jenő, férje. Bánk és Jolánka gyermekei. Szakáts József és neje, az elhunyt szülői. Özv. Nagy Jánosné, nagyszülő. Özv. Kováts Miklósné, szül. Szakáts Juliánna és gyermekei; ifj. Szakáts József, neje és gyermekei; Szakáts János, neje és gyermekei; Szakáts Antal, neje és gyermekei; Szakáts István és neje; Szakáts Jenő és neje az elhunyt testvérei. Demetrovits Miklós és neje, az elhunyt apósa és anyósa. Dr. Demetrovits Elek, Demetrovits Juliska, Demetrovits Zsigmond, Kowalla Pál, neje és gyermekei, az elhunyt sógorai, sógorai. Bajusz Jenő és neje, Krizsán József és neje, Oláh István és neje, Perjéssy György és neje, özv. Szabó Ferenczné az elhunyt rokonai.

*** Pályázat a vinczellériskolába.** Biharvármegyének három alapítványi helye üresedik meg a most következő tanévben a biharvármegyei vinczellér iskolánál. A pályázatok Biharvármegye alispánjához nyújtandók be. Letekor 16 év, képesítés: 4 elemi osztály.

*** Eredeti tanács** A vízpazarlással kapcsolóra napra foglalkoznak a lapok s figyelmeztetik a közönséget, hogy tartózkodjék a vízpocskálástól, nehogy a hatóság kénytelen legyen a vízvezeték a napjő részében elzáratni. Valami jámbor polgár tegnap levelezőlapot irt a polgármesternek s kijelenti, hogy megtalálta a módját, miként lehetne a vízhiányon segíteni. A körösmenti atyafi azt javasolja a polgármesternek, hogy a körösmenti lakosoktól zárják el a vízvezeték s csak azoknak az idősöknek juttasson belőle vizet, akik messze laknak s a Körös jótékonyágát igénybe nem vehetik. Ezt a jótanácsot azonban nem veszik igénybe s meghagyják a Körös használatát a levélírónak, ámbár belátták, hogy ennél hidegebb vízre volna szüksége.

*** Szabályrendelet a cselédekről.** A legforgalmasabb hivatal a város házában a cselédügyosztály. Naponként tömegesen érkeznek a panaszok a gazdáktól és a cselédektől. Ezekből a panaszokból éléken kintünk, hogy a mai cselédek jó része mennyire a züllés útján van, viszont az is kintünk, hogy némelyik gazda és gazdasszony mily szívtelenül bánik a cseléddel s csak páriának tekinti azt. *Gerő* Armin főkapitány behatóan foglalkozott a cselédügygel s egy szabályrendeletet is készített e tárgyban. A városi tanács a szabályrendeletet, amely egy hatósági cseléd otthon létesítését is felöleli, véleményezés végett kiadta a jogügyi szakbizottságnak.

*** Hymen.** *Kun* Arthur m. királyi pénzügyigazgatósági tisztviselő eljegyezte *Fekete* Adél kisasszonyt, *Amóni* Béla ügyvéd szép és kedves nevelt leányát.

*** Vizbefúlt kisfiú.** Megrendítő szerencsétlenségről értesített tegnap nagyszalonitai tudósítónk: *Csenki* Lajos, tamásdai lakos, ármentesi ési társulati gépész másfél éves *Margit* nevű kis leánykája tegnap este 6 és 7 óra között balésett egy közel hat méter mélységű víztartályba, melybe befolladt. A szerencsétlenség történetkor a kis leány apja és nagyanyja voltak a háznál, akik a sertések etetésével voltak elfoglalva. A kis apróság katasztrófáját az apa vette észre, a ki utánna ugrott a vízbe a már megfuladt gyermek kérti. A nagy-

Hatóságilag engedélyezett

végeladás.

Optikus- és kötszer-árak.

Más vállalat miatt tületemet teljesen feloszlatom. Az összes rak-táron levő norinbergi, rövid, díszmü és ural dívatárukat gyári áron alul is eladom.

Az üzleti berendezések eladók. Az üzlethelyiséget is átadom.

Singer-féle varrógépek Valódi tükörtajt pipák és szilpák. Különbéhangszerek.

Serényi M.

Szt. László-tér, Fekete Sas szálloda kapuja mellett.

váradi királyi ügyészség szigorú vizsgálatot rendelt el az ügyben kiderítendő, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség. Ha gondatlanság esete forog fenn, egy akkor az illető ellen büntető eljárást tesznek folyamatba.

* **Berzeviczy miniszter nem jön.** A Nagyváradi Napló tegnapi számában teljes határozottsággal azt írja, hogy *Berzeviczy* Albert vallás és közoktatásügyi miniszter rokona, Szencsényi püspök ur ő Exzellenziája látogatására szerdán este Nagyváradra érkezik, este tíz óráig vadászatra mennek és a miniszter szombatig marad városunkban. Legilletékesebb helyről, a püspöki udvarból annak közlésére hatalmaztattunk fel, hogy a miniszter jöveteléről az udvarban mit sem tudnak, egyáltalán rövid időn belül nem is jön Nagyváradra Berzeviczy.

* **Anna-bál a Püspökfürdőben.** Elvezetés mulatság igérkezik a közönségnek a pompásan berendezett és felszerelt Püspökfürdőben. Anna-bálra készülnek, amely bizonyára ismét összehozza a kitűnő fürdő telepen a város és megye előkelő közönségét. A régi, hagyományos Anna-bálok elevenednek fel újból *Kernács* János fürdő bérő buzgalmából, aki mindent elkövet vendégei kényelmére, szórakozására. Ehhez járul még a kitűnő konyha és pinceszé, amelynek messze híre elég elismerés.

* **5000 korona a rendőrlégénységnek.** Még a folyó évi költségvetés során megszavazott Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága 5000 koronát, hogy abból a rendőrlégénység csekély fizetését javítsák. A szegény rendőrök azóta a kitűnő konyha és pinceszé ehhez a kis pénzmaghoz, amely bizony nagyon rájuk fér. Most végre megjött a belügyminiszter leirata, amelylyel a törvényhatóság határozatát jóváhagyja.

* **Felhívás.** Mikó Antal várad velencei lakos felkéri mindazokat, kik Antal fiának hollétéről tudomással bíróak, hogy azt vele tudatni sziveskedjenek. Nevezett fiu, ki 18 éves, alacsony termetű, szája szélén forradás van, ezelőtt egy hóval elhagyta a szülői házat s azóta hollétéről nem tudnak. Ertesítést kér Mikó Antal Nagyvárad-Velence, Nagy-Szöllőstől.

* **Scserbatkovszky páter.** Scserbatkovszky páter, a hőselektű orosz pap most három japán golyóval a mellében a karbini katonai kórházban fekszik. Arról a dicsőséges harczitetről, a melyet ez a bátor szívű lelkész véghezvitt, magasztalással szólnak még az épen-séggel nem oroszbarát angol újságok is. Keresztül a kezében átvett egy elvágott csapatot az ellenség nagy tömegén az igaz, hogy ennek a csapatnak a kilencztizedrésze síhullott és ő maga is súlyosan megsebesült. Scserbatkovszky páter, aki már gyógyulóban van, így beszélt el a dolgot egy angol újságról, aki őt a kórházban meglátogatta: »Ezredünk, a 12. ezred, parancsot kapott az előrenyomulásra, hogy Kastalinszky szétzilált zászlóaljának helyét elfoglalja és ennek a visszavonulását fedezze. Mialatt ezután ez a zászlóalj visszavonult, minket körülvettek a japánok és irtóztos tüzelést indítottak meg ránk. A japán bombák csak úgy sűrűvé váltak a levegőnk között, a sorok ingadozni kezdtek, a rend felbomlóban volt. Ekkor nagy elhatározás szállta meg lelkemet, eldobtam a kalapomat, kezembe kaptam a fészületet és így hajadonfejjel tekintettem a keresztre függesztve, előre rohantam. A legények szívébe egyszerre visszatért a bátorság: mind jött előre, hátrálásra senki sem gondolt többé. A porosan mellettem haladó csoportból három legényt megölt egy felrobbant bomba: de engem egy szilánk sem ért. Szakadatlan tűzben haladtunk, a katonák halomba omlottak, füst és láng volt körülöttünk minden, mintha a pokolban lennénk. De azért csak mentünk előre. Egyszerre ütést éreztem a mellemen. Nem is igen törődtem vele, haladtam tovább,

de azután egy másik ütést éreztem, ugyancsak a mellemen és erre már megtántorodtam. A következő pillanatban megkaptam a harmadik golyót is, a mire — elestem. De felkaptak és vittek tovább, hanem a mi ezután történt, csak hallomásból tudom. Aszázkilenczven főnyi csapatból, mire átvágtá magát az ellenségen 22 ember maradt.

* **Emberölés önvédelemből.** Tegnap délután vagy tíz tizenhat részeg parasztleány duhajkodott a verőcsei állomáson. Terrorizálták az utazó közönséget és durva tréfáikkal bosszantották a szolgálatot teljesítő *Schwartz* Bernát, államvasuti hivatalnokot. Ez végre is megunt a dolgot s kidobatta őket az állomás területéről. A legények bosszút esküdtek. Meglestek a hivatalnokot és mikor ez este bement a faluba, dorongokkal és késekkel fölfegyverkezve megtámadták. *Schwartz* nem vesztette el a lélekjelenlétét, kirántotta a revolvert s rásütötte a legközelebb álló Laukó nevű parasztleányra. A golyó a gyomrán érte Laukót, aki eszméletlenül összerogyott. A társai megfutottak. *Schwartz* Bernát az eset után azonnal jelentkezett a csendőrségnél.

* **Diszes katonai temetés.** Nagy pompával és a közönség impozáns részvétele mellett ment végbe tegnap délután *Nagy* Károly nyug. m. kir. honvédszázados temetése. A végtisztességre kivonult a 37-ik gyalogszred és a honvédség tisztikara 3 szakasz legénységgel, s katonazenével. A szertartást *Dencs* János ez. katonok segédlettel végezte, mely után a honvédtisztai jelvényekkel ékesített diszes érczkoporsót a négyes fogatú üveges halottas kocsira tették, és elől a koszorúval borított virágkocsival, a katonazenekar gyászindulója mellett megindult az impozáns gyászmenet az olaszai temetőbe, a hol örök nyugalomra helyezték a megboldogultat.

A koszorúk szallagfeliratai a következők voltak:

Szeretett jó apáknak — Gyula, Lóri és gyermekei.

Nagy Irma — Szeretett nagybátyjának.

Dr. Nagy Ferencz — szeretett nagybátyjának.

Igaz János és családja — gyermeki szeretettel.

Utolsó bajtársi üdvözlétül — a m. kir. 4. honvéd gy. ezred tisztikara.

Schindler Adolf és Anna — a jó Károly bácsinak.

Rüdiger család — a jó nagybácsinak.

Huzella Gyula és családja — igaz szeretettel.

Ozv. Gitye Józsefné — igaz szeretete jeléül.

Ozv. Csathóné — a felejthetetlen Károly bácsinak.

Reményi Ferencz és neje — tiszteletünk jeléül.

A diszes temetést Veiszlovits A. és Fia első nagyváradi temetkezési intézete rendezte.

* **Halál a fürdés közben.** *Pál* József monospetri-i lakos tegnap délelőtt lisztet vitt örölni a község határában levő vizimalomba. A molnár csakhamar kész lett az őrléssel s átadta a lisztet Pálnak, a ki még mielőtt hazament volna, be ment a Berettyóba fürdeni. Már kifelé igyekezett a vízből, mikor a lábába görcsöt kapott, mely annyira összehúzta, hogy nem tudott uszói. A szerencsétlen ember segítségért kezdett kiabálni, de mire a malomból a molnár a helyszínére érkeztek, már eltűnt a habok között s a víz alá merült. Az elsőiető emberek rögtön keresésére indultak, de már csak halva találták meg. *Pál* hulláját a község-házára szállították, hol az elhívott orvos konstátálta a fulladás következtében bekövetkezett halált. Az esetről a nagyváradi királyi ügyészséget is értesítették, mely megadta a hulla eltemetésére az engedélyt.

* **Rendőri hírek.** *Iván* Jánosné kolozsvári-utcai lakásába ismeretlen tettes a nyitva hagyott ablakon bemászott s a szekrényben volt 74 korona készpénzt ellopta. Nyomozás

folyamatban van. — Folyó hó 19. és 20-ika közötti éjjelen Budapest—Kolozsvár között a gyors vonat I. oszt. fülkájából Madam Terézia budapesti lakos fekete bőrtáskáját valaki ellopta a benne volt 160 forint készpénz, arany óra lánczcal és aranykeretű szemüveggel együtt. — Parabek Antal szakadati lakos kamrájába Cs. Szabó Lajos családja betört, onnan szalonát, párnákat és tojást lopva, elszökött. A csendőrség megkeresése folytán Szabó Lajost ma a rendőrség letartóztatta.

* **Találtak két pásztes erszényt,** némi pénzértalommal. — A rendőrségnél a tulajdonos átveheti.

x Olvasóink figyelmét felhívjuk *Gusmann* Ferencz bádogos-mester légszesz- és vízvezeték-szerelő lapunk mai számában közölt hirdetésére.

Z E N E.

Kuplék. Zeneköltészetünk nem volna teljes a kuplék nélkül. A modern ember által kedvelt könnyed zene legpregnansabb kifejezést a kuplékban nyert. Ezek a pajkos, szelímes szövegű, könnyed zenéjű apróságok oly könnyen belopják magukat a hallgatóság figyelmébe, hogy igazán lehetetlen őket s általában a zenét meg nem kedvelni. A kuplé-kedvelőknek, de általában a zenének is szolgálatot tett tehát Könyves Kálmán, mikor a legkedvesebb kuplékat összegyűjtötte s egy kötetben kiadta. A kötet tartalma a következő:

Agliano: Toreador. *Andersen:* Erezned kell. *Bauer:* Miért vagy másé. *Bonnami:* Az elváltak. *Bower:* Ne légy szerelmes. *Bower:* Jó reggelt nénil. *Bower:* Az én hazám a Mexicó. *Dacre:* Szemem sugarát. *D'Amant:* A palánk. *D'Amant:* Ciki, caki, cakk. *Fagan:* Volnék csak egy angol lédi. *Holzer:* Ne duzzogj. *Huska:* Valami mondai valója. *Kálnoky:* A masamód ápolónők. *Kálnoky:* Van több is még. *Kewley:* Kerékpáron lakodalom. *Knoch:* Sikkes táncz. *Korányi:* A női szív. *Laszky:* A kis hamis. *Ludo:* Adieu mussje. *Marion:* A szívem jégcsap. *Márkus:* A felsőbb leány. *Palat:* Szászorszép. *Penn:* Az uszás mily édes. *Rauscher:* Gyermejkjáték. *Rosenzweig:* Okosnak kell lenni. *Schindler:* Sebaj, nincs baj. *Veró:* Rubikon.

A kuplé-album egyik kötete a 10 kötetes Könyves Kálmán zeneműtárának. Az érdekes és nagyfontosságú vállalatot ezuttal is ajánljuk olvasóink figyelmébe, megrendelhető a lapunk hirdetési rovatában található rendelőlapon utján is.

EGYESÜLETEK.

A »48-as népkör« gyűlése. A nagyváradi »48-as népkör« választmányának és tánczestélyi rendező bizottságának tisztelt tagjait van szerencsém f. hó 21-én (csütörtök) d. u. 6 órakor, a kör helyiségében (Körözs-u. Szabó Gyula-féle ház) tartandó gyűlésre, e helyen oly felkéréssel meghívni, hogy e gyűlésen teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1904. július 20-án. Dr. *Adorján* Emil elnök.

Demokrata-kör Nagyváradon. A nagyváradi demokrata-kör alapzabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

Igazságszolgáltatás.

A visszavont panasz. B. J. fővárosi vendég és észrevette, hogy csinos fiatal felesége másokkal is szivesen kaczérokodik. A különben is nagyon féltékeny természetű ember, midőn meggyőződött arról, hogy gyanuja nagyon is

alapos, erős szemrehányással illette az asszonyt. Ezánélán tiltakozott a szerinte nevetséges gyaru ellen, de a férj nem lehetett oly könnyen meggyőzve.

— Láttam, — a mit láttam, hiába tagadsz!

Az asszony éktelen dühbe jött és leszararazta az urát. Ez nem hagyta magát. Szószót követelt, majd tettlegességre vetemedtek. A kocsmai vendégeknek igen épületes látványt nyújtott a verekedő házaspár és midőn a férj-uram egy alapos pofont kapott, zajos tetszőkékel nyilvánították a nő pártján lévő vendégek. Az asszony ettől vérszemet kapott s berohant a konyhába, honnan egy sodrófát hozott ki s azzal oly alaposan helybenhagyta az urát, hogy azon, mint az orvosi látélet később igazolta, több rendbeli folytonossági hiányok és több forintnyi nagyságu duzzadt kékfoltok támadtak. Ezután a menyecske, mint egy diadalmas hadvezér elhagyta a háboru színhelyét és felment a második emeleten lévő lakásukba.

A vendéglős éjfélt után bezárta az üzletet és aludni akart térni. Midőn felért az emeletre, látta, hogy lakásuk ajtaja tárva-nyitva a szobák üreseket, a butoroknak se híre se hamva.

A házmester aztán felvilágosította, hogy felesége délután társzekerekkel mindent hazavitetett szülei házába. A vendéglős másnap feljelentette feleségét sikkasztásért és könnyű testiértésért s a panaszhoz becsatolt egy orvosi bizonyítványt is. A járásbíróság mára tüzte ki a panasz tárgyalását s a pontos határidőre megjelent egy a panaszos férj, mint a vádlott feleség.

Midőn a bíró beszólította őket, a panaszos férj kijelentette, hogy időközben kibékült feleségével s miután a panaszt tévedésből emelte visszavonja azt.

A bíró a vádnak a visszavonása folytán a feleség ellen megszüntette a további eljárást.

Az elárverezett cséplőgép. Ez évnek május havában egy Kovács János nevű bucsi földmiveshez beállított egy budapesti gépgyár utazója s egy cséplőgép garnitúrát kínált neki megvételre.

Aztan mi lenne ennek az ára kérdezte a gazda.

Kerek nyolcezer korona, felelt az ügynök. De ne ijedjen meg gazdum, ezt a pénzt nem egyszerre kell fizetni — ráér ezt havi ötven koronás részletekben is lefizetni.

A gazda belement az üzletbe, aláírt egy váltót is s nemsokára rá megkapta a cséplőgépet, melyről akkor már a környékbeli földművesektől sok csépleni való munkát el is vállalt. Alig, hogy megkapta a gépet, egyidejűleg felszólították őt, hogy fizessen nyolcezer koronát, mert máskülönben beperelik.

A gazda megrémült és nem tudta mit tegyen. Nyakára érett a sok felvállalt cséplés — és nem küldte vissza a gépet. Nemsokára beperelték a nyolcz ezer koronás váltóját, a melyre előtte érhetetlen módon rá került a felesége neve is. Megtörtént az árverés s a fővárosi gépgyár az árverés-n visszavásárolta, a néhány nap előtt még nyolcz ezer korona értékű gépet, nyolczszáz koronáért s a többi tartozásért folytatólagos végrehajtást kért a földmives összes vagyonára.

Ez most ügyvédje, dr György Lipót utján e-alás és magánokráthamisi ás miatt feljelentést tett a gépgyár s annak az azo ügynöke ellen, u öbbit azzal vádolja, hogy felesége nevét az hamisította rá a váltóra.

A budapesti királyi ügyészség leszállította ez ügyben a saját illetékességét s áttette az összes iratokat a komáromi törvényszékhez.

NYILTTÉR.

Uri női nyereg

megvételre, esetleg 2 hónapra használatra kerestetik.

Czim a kiadóhivatalban.

TAVIRATOR.

Pétervár, július 20. A hivatalos lap azt jelenti a Vyborg-féle ezrednek tegnap Novgorodban történt meglekintéséről, hogy a czár beszédet intézett a tisztekhez, a melyben abba vetett bizalmának adott kifejezést, hogy a távol Keleten, mint mindig, megszerzik uralkodójuk köszönetét és méltók lesznek a névre, amelyet viselnek vállaikon. A katonáknak azt kívánta a czár, hogy a hazáért való küzdés után egészségesen térjenek vissza.

London, július 20. A Reuter-ügynökségnek jelentik Dasicsaoból 18-áról: A helyzet változatlan. A japán előőrsök mintegy 15—20 versztnyire állanak innen. Tegnap kisebbszerü előőrsi csatározás volt, de a japánok különben csöndesek. Orosz kémek jelentik, hogy a japánok dél felé vonulnak vissza.

London, július 20. A Times arról értesül Tokióból tegnapi kelettel, hogy a Liao folyó, melyen egy orosz ágyunaszád és egy torpedónaszádrömbölő van, hirszerint, három japán torpedónaszádrömbölő elzárta.

A Times másik tokiói jelentése szerint az oroszok Korea északkeleti részében utakat készítenek és a Tumen folyót áthidalják. Különben is készülődnek, miből nagyobb csapatok érkezésére tehet következtetni.

London, július 20. A Daily Chronicle jelenti Inkauból: Oku tábornok Kaipingban megerősítésekre vár, melyek hét czirkáló védelme alatt Port-Arthurtól északra szállanak partra. E hétre jelentékeny események bekövetkezését várják. Az orosz rubel értéke csökkent.

Pétervár, jul. 20. Az orosz távirati ügyoökség jelenti Liaojangból tegnapi kelettel: Azt jelenti Tkavuanból, hogy Boris Vladimirovics nagyherceg részt vett a július 16-iki ütközetben.

Az angol alsóházból.

London, július 20. A mai ülésen Lyod George (szabadelvü) a Ház elnapolását indítványozza, hogy annak figyelmét Dundonald lord utolsó eljárására irányítsa, a kit kanadai katonai állásából elbocsátották, mire politikai gyülekezetekben ismételtén beszédeket mondott, a katonai intézményeket bírálva. Lloyd George és Churchill (konzervatív) rosszalják Dundonald lord eljárását Arnold Portes hadügyminisztériumi államtitkar kijelentette, hogy nem tartja kívánatosnak, hogy félzsoldra helyezett tiszt kontroverziákban vegyen részt, különösen ez esetben nem volt az kívánatos és megtagadta a tényállás fejtegeléseit. A kanadai kormány

utasította Dundonald lordot, hogy ne vegyen részt politikai diskussziókban és térjen vissza Angliába, hogy a történetekről jelentést tehesen. George indítványát erre elutasították. A ház folytatta a pénzügyi törvényre vonatkozó vitát. Az ülés kora reggelig tartott.

Nagy tüzvész.

Dardanellák, jul. 20. (Saj. tud. táv.) A görög városnegyedben a tűz 40 házat pusztított el. Sok család hajléktalan maradt.

REGÉNYCSARNOK.

A brixtoni rejtély.

— Büntügyi regény. —

Írta: A. C. D. (Angolból.)

24

— Hát igazat kell mondanom, — hát bizony megzavart. Afganisztáni tapasztalataim után szinte szégyenlem is... A maivándi csatában láttam, hogy darabokra vagdalják, izekre tépik társaimat s akkor egyetlen egy idegem sem rándult meg e mérszárláson.

— Oh, ez természetes. Itt se maga a halál izgatja őnt, hanem a rejtély; ahol nincs izgató képzelet, fantázia, ott nincs iszonyat, borzalom se... Olvassa az esti lapot?

— Még nem.

— Tüzetesen leírja az egész esetet. De azt nem említi, hogy mikor a hullát fölemelték, egy női karika-gyűrű esett a földre. Ez nagyon kapóra jött nekem.

— Miért?

— Olvassa el csak ezt a kis hirdetést.

Ma reggel, mindjárt az eset után, valamennyi újságba beletettem.

Adatta az újságot s én elvastam a hirdetést, melyet mutatott, A „Talált tárgyak” rovatában ez volt az első hirdetés, és így hangzott:

„Ma reggel egy aranykarika-gyűrűt találtak a Brixtoni-úton a „Fehér róza” és a „Kék róka” közti darabon. Tulajdonos jelentkezhetik dr Watsonnál, Baker-utca 221/b, meg este nyolca és kilenca óra közt.”

— Bocsásson meg, hogy kölcsön vettem a nevét, — mondta Holmes. — Ha a magam nevében közlöm a hirdetést, a ravasz detektívek valamelyike beleavatkozhatik a dologba, s etöbb még mindent elront.

— Nagyon helyes, — feleltem; — de tegyük föl, hogy valaki csakugyan eljön a gyűrűért... mi lesz akkor? Hisz nincs itt a gyűrű!

— Oh, hogy ne volna, — mondta Holmes s mindjárt a kezembe adott egyet.

— Itt van a gyűrű: Szakasztott mása annak, amit a gyilkosság színhelyén találtak.

— S mit gondol Holmes, — kérdeztem, — ki fog eljönni ezért a gyűrűért?

— Ki más, mint az a barna felső-kabátos ember... ami piros arcau, nagy eszímája barátunk... Vagy ha nem ő maga jön, akkor a cimboráját, czinkosát küldi ide.

— Nem fél, hogy ez a vállalkozása törbe ejtheti?

— Szó sincs róla!... Ha az én theóriám helyes, — és ezer okom van hinni, hogy az, — a mi emberünk inkább bármit kockáztat, semhogy a gyűrűjét elveszítse... Szerintem akkor ejthette el, mikor Drabber hullaja fölé hajolt megnézni, hogy él-e még? de mindjárt akkor nem vette észre, hogy elvesztette.

— Hát mikor?

— Csak akkor, mikor már kijött a házból... S ekkor sietett is mindjárt vissza, de már későn; — mert a rendőr már ott volt, még pedig épen a gyilkos vigyázatlansága miatt... az égvéghagyott gyertya világ csábitotta oda...

(Folyt. köv.)

A vásárló közönség figyelmébe!

Óriási mennyiségű fehér és színes *batistok, delainok* remek *grenadinok* és az annyira keresett *popltnokból* nagy raktár van. De különösen *valause* és *tüll csipkékben*, továbbá minden *ruha díszítési* dolgokban mindenki által megdicsért s ép összeválogatott raktár van.

Tisztelettel 617

Háasz Manó

kézmű- és divatáruháza

Nagyvárad,

Zöldfa-utca elején.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

értési a n. érd. **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes, fényképész-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamos motorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

— *v i l l a m o s v i l á g i t á s i* —

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb árak mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Guzmann Ferencz

bádogos-mester

Nagy-Körös-utca 8. sz. (Mertz-ház.)

Elvállal:

légszesz-, vízvezeték-berendezéseket, csatornázásokat.

Fürdőszobákat és angol closettek készítését.

800 Mindennemű bádogos munkálatokhoz, tervek és költségvetéseket díjtalanul készítek.

Házak jókarban tartási vállalata.

Telephonszám: 448.

Brébi „Olga“-gyógyforrás.

*Hazánk legjelesebb természetes gyógy kénes-sós-
ásványvize.*

Gyógycélokra használva megbecsülhetetlen u. m: *gyomorhajknál, aranyeres bántalmaknál, máj- és méh-bajknál, czeznál, köszvénynél, csont-hártya- és csontbántalmaknál, nemi gyengeségnél s valamennyi nemi-bajknál a leggyorsabb gyógyulást eredményezi.*

Borral vegyítve a legkellemesebb és legélvezetesebb üdítő ital, kapható minden jobb fűszer kereskedésben és valamennyi előkelőbb vendéglőben.

Főraktár: **FRIEDL és JÖRÖS** czégnél Szt.-László-tér.

Kapható: **Hajnal Ferencz** Fő-utca és **Petrovay Sándor** Sztaroveszky-utcai fűszerkereskedéseiben. Vendéglőkben: **Szauer** és **Dolgos** «BAZAR», **Schüch József** «SZÉCHENYI», **Czegléd Sándor** Teleky-utca, **Karger Sándor** «HEGYALJAI», **Leitner Ferencz** «KÉKMACSKA», **Fülöp Katalin** «KISPIPA», **Karner Gyula** «RIMANÓCZY», **Szabó Gyula** Körös-utca és **Kecskeméty István** Lukács-György-utca.

U J ! S z e n z á c z i ó s ! U J !

KARDOS LIPÓT

szerencsebazárja Nagyvárad, Szt.-László-tér 1. sz.

T. helybeli és fürdő közönség figyelmébe!

Van szerencsém a t. fürdő közönség szives tudomására hozni, *Nagyváradon Szt. László-téren* egy a mai kor igényeinek megfelelő

S z e r e n c s e B a z á r t

rendeztem be, hol óriási raktárt tartok: *játék-, díszmű-, ajándék-tárgyak, mindenféle szobadiszek-, női- és férfi fehérneműek, újszülött gyermekeknek kelengyék, nyakkendők, sétabotok, nap- és esőernyők, férfi torna övek és ingek, úszónadrágok, torna és komót cipők, női és férfi harisnyák, továbbá férfi és gyermek sapkák, fürdő kalapok, nagy raktár: Solingeni zsebkések. Tajték áruk, szivar és pénztárczák nagy választéka, férfi szalmakalapok, mosó kötények, dísz és fekete női kötények, utazó táskák, gummi különlegességek, pipere cikkek. És baba javítást elvállalok.*

A midőn a legfigyelmesebb kiszolgálásról, szolid olcsó árakról előre is biztosítom, becses látogatását kérve vagyok

kiváló tisztelettel

Kardos Lipót, szerencse bazárja
Szent-László-tér, (Kiss Károly mellett.)

Gyermekek fekvő- és ülőkocsik. Utazó kosarak és láda kofferek.